

Tjärbränning

Av Agne Säterberg

Alla foton tagna i Vassnäs (Haverö), 4 mil väster om Ånge, där jag är uppvuxen.

Framställning av tjära har förekommit i vårt land sedan länge, troligtvis sedan vikingatiden eller ännu tidigare. Tjära anses ha varit en av Sveriges viktigaste exportvaror under 1600 och 1700-talet. För inte så länge sedan, men innan de moderna impregneringsmedlen kom så var tjäran en mycket vanlig produkt vid rötskyddsbehandling av trävirke som t.ex. byggnader, fartyg och redskap mm. Dessutom mycket användbart som impregneringsmedel för tågvirke, fisknät, skodon och andra produkter av läder, samt som valla för skidor, kälkar och andra kördon.

Av tjäran kokades även beck som sedan användes för att tätta båtar och fartyg. Becket användes även som impregnering av lintrådar. Tjäran har till och med använts till medicinska ändamål, ofta i salvor men även i tvålar och spritlösningar. Men man ska komma ihåg att tjäran är lika användbar i dag som den var på den gamla goda tiden, som man brukar säga.

Jag har själv erfarenhet av att framställa trätjära på flera olika sätt, dels på det sätt ni kan se av bilderna på denna sida där jag själv var med att framställa tjära på gammalt vis i 6 år (en bränning per år) med min far och några goda vänner. Därefter har jag även provat att framställa tjära i **plåttunnor**, vilket är ganska effektivt men det ger inga stora mängder, men behöver man bara lite tjära till husbehov så är detta ett bra alternativ, det blir ju även kol som man sedan kan använda till grillen eller till ässjan.

Foto Agne Säterberg

Agne Säterberg (Destination Höga Kusten)
Körning
Nordingrå
www.destinationhogakusten.com

För att framställa tjära på detta sätt så behöver man två plåttunnor, en stor och en lite mindre som går att placera inuti den stora. I botten på den stora tunnan har jag satt ett rör där tjäran kan rinna ut. Den mindre tunnan packas med tjärved, ju tätare man kan packa desto bättre. Därefter placeras den mindre tunnan uppochnervänd i den stora tunnan. Jag eldar sedan i det utrymme som bildas mellan dom två tunnorna.

Detta är ett mycket snabbt och effektivt sätt att framställa tjära. Det tar bara två timmar att kola en tunna på 80 liter. Resultatet brukar bli ca 2-3 liter tjära och en tunna med utmärkt smideskol.

Man kan även framställa nävertjära på samma sätt, man fyller då tunnan med näver i stället för tjärved. Resultatet blir en svart lättflytande tjära som vi brukar kalla för ryssolja.

Ett tips är att lägga i lite näver i tunnan när man använder tjärved, det gör att man får en liten tunnare tjära som är betydligt lättare att använda, man slipper då späda ut den.

Det som tar längst tid är att skaffa fram tjärved.